

NOIA RUSSA AL MONTSENY

JAUME ENRIC ZAMORA

Moltes vegades, quan llegim poesia i ens disposem a interpretar-la ens movem, d'una forma general, entre dos pols. D'una banda, ens trobem amb una poesia que té un objecte molt definit o personalitzat *a priori*, però en altres ocasions l'objecte d'un poema és força abstracte. Tant en un cas com en l'altre, el gènere literari de la poesia té el do de fer-nos volar la imaginació, suggerir-nos imatges i provocar-nos emocions. En aquest sentit, podem afirmar que no sempre és veritat aquella frase que diu que "una imatge val més que mil paraules". No descobriré pas aquí que la simple lletra impresa d'un poema breu i senzill ens pot evocar i commoure tant o més que una imatge en viu o una mera fotografia.

Quan llegim un poema que està dedicat a una persona real, o bé és inspirat per una altra persona real però tanmateix no coneixem res d'ella, almenys en el meu cas tinc una doble reacció. La primera reacció consisteix en una construcció mental fruit de la força, l'impacte o la capacitat creativa que pugui tenir el poema en la meua imaginació; i la segona reacció, en cadena, m'interroga la curiositat sobre qui és i com és la persona objecte del poema. Amb tot, també és veritat que la poesia també es defineix a si mateixa per mantenir l'anonimat i deixar l'objecte del poema en un nivell d'indefinició o abstracció volgudes.

En aquest article hem volgut descobrir el context i els fets reals de dos poemes que van inspirar Marià Manent i Cisa (1898-1988): "Noia russa al Montseny" i "Diàleg".

L'estiu de 1925, Marià Manent i Cisa tenia 26 anys i ja en feia uns quants que feia estades a Ca l'Herbolari (Viladrau), la casa del seu gran amic Jaume Bofill i Ferro, que tenia aleshores 34 anys i que havia conegut l'any 1919. Durant aquell estiu en Marià i en Jaume van conèixer unes adolescents. Però anem a pams i coneguem el context i les condicions que van propiciar aquell encontre.

EL TERRENY SANITÓS DE VILADRAU

El Viladrau dels anys 1920, amb una població a l'entorn dels 1.000 habitants, no devia diferir gaire del descrit pel doctor Antoni Ariet Barberis en la seva *Topografia mèdica de Viladrau*, publicada l'any 1915. En relació als atributs

saludables de Viladrau associats a la colònia d'estiuejants, l'obra d'Ariet recull unes interessants descripcions que creiem que val la pena reproduir.

Segons Ariet, en les millores de Viladrau cal esmentar "els auxilis prestats pels aimants i entusiastes estiuejadors de la colònia, a l'enfront de la qual, com a capdavanter, figura l'il·lustre doctor Carulla, catedràtic de la Facultat de Medicina de Barcelona, qui per son amor vers el poble –ont aplegà salut en la seva juvenesa– ve des de molts anys dedicant les seves energies amb voluntat d'apòstol per a protegir-lo i fer-lo gran. La colònia estiuejanta, que troba en el clima d'altura, en l'atmosfera pura de nostra muntanya, una font de salut, constitueix una de les principals dèus de riquesa que alimenten al poble; és la que ajuda a viure als veïns i és la que s'ha de conservar i estimar com a tresor incomparable, com a doll abundant de gran valia".¹

En relació a la climatologia, "el clima de Viladrau és temperat i variable en les estacions de primavera i tardor, però constant i estable en les estacions d'hivern i d'estiu. És conegut com a clima sanitos, d'efectes tònic-excitants, molt a propòsit i convenient per aquells organismes depauperats que necessiten fort estímul per a reviscolar-se. Es també un clima de complacència, molt indicat per a passar-hi regaladament la temporada d'estiu".²

I per últim, "el terreny del terme, de naturalesa granítica, amb condicions de permeabilitat, que impedeixen la comunicació de l'humitat i retenció de l'aigua, i que s'escalfa i refreda ràpidament, produint-se variabilitat en la temperatura, que impedeix la vitalitat dels gèrmens infecciosos; la configuració orogràfica, de caràcter muntanyós enlairat, que dona escorredor a les corrents d'aigua; la situació i exposició de l'urbs; la gran vegetació existent; el conreu continuat que dona lloc al regirament de les terres; la profunditat de més de cinquanta centímetres de la capa d'aigua dita subterrània; l'ausència d'enxarcaments d'aigua; l'assoleïament i la ventilació, són circumstàncies que allunyen les causes directament pertorbadores de la salut i productores de mortalitat, de tal manera que, per aquesta ausència de causes locals d'enfermetats, mereix el qualificatiu de terreny sanitos".³

LA SALUT DE MARIÀ MANENT I LES ESTADES A VILADRAU

La salut de Marià Manent i la passió pel Montseny que li havia encomanat en Jaume Bofill van ser dues raons que el motivaren a combinar les estades fora de Barcelona entre Viladrau i Premià de Dalt, poble aquest darrer on havien nascut els seus pares. Recordem que "el país del Montseny" ja havia estat uns dels mons d'evasió de Jaume Bofill i Mates.

En relació a la salut de Manent, en paraules del seu fill Albert, "va ésser sempre una persona aprensiva, molt emotiva i un 'neuro-vegetatiu tremend(o)',